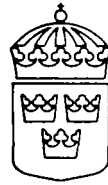

Försvarsutskottets yttrande

1986/87:3 y

över motionsyrkande om en professur i
säkerhetspolitisk forskning

FöU
1986/87:3 y

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 17 mars 1987 beslutat bereda försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över motion 1986/87:Ub5 yrkande 23.

Motionen

I motion 1986/87:Ub5 av Carl Bildt m. fl. (m), som väckts med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning, har såvitt nu är i fråga yrkats att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en professur i säkerhetspolitisk forskning i enlighet med vad som i motionen anförts.

Enligt motionärerna gör den svenska alliansfria politiken det särskilt viktigt att vi har möjligheter att bygga säkerhetspolitiska ställningstaganden även på forskningsmaterial som tagits fram inom vårt land. "En inhemsk forskning kan också i större utsträckning förväntas intressera sig för frågor av speciell vikt för vår egen säkerhets- och försvarspolitik. Propositionen innehåller dock inga förslag om hur den säkerhetspolitiska forskningen skall förstärkas."

Motionärerna föreslår inrättande av en professur i säkerhetspolitisk forskning, knuten till Stockholms universitet men placerad vid utrikespolitiska institutet.

Försvarsutskottet

I proposition 1986/87:80 om forskning uttalar statsministern (s. 16–17) bl. a.:

Neutralitetspolitiken ställer särskilda krav på en självständig värdering av för vårt land viktiga förhållanden och utvecklingstendenser i omvärlden.

I takt med att kapprustningen och fredssträvandena på senare år fått allt större politisk betydelse blir den utrikespolitiska forskningen i allmänhet och den säkerhetspolitiska i synnerhet allt viktigare. En växande opinion kräver resultat av de internationella nedrustningsförhandlingarna. Kvalificerad forskning är en förutsättning för en fortsatt aktiv och slagkraftig svensk politik på dessa områden. Den uppmärksamhet som idag allmänt ägnas freds- och nedrustningsfrågorna förstärker dessa forskningsbehov.

Den utrikespolitiska forskningen bör ha en bred inriktning. Sålunda finns ofta ett samband mellan säkerhetspolitiska och exempelvis ekonomiska

frågor, miljö- och naturresursproblem samt frågor som gäller ekonomiska resurser och ekonomisk utveckling.

FöU 1986/87:3 y

Norden och norra Europa har på ett annat sätt än tidigare hamnat i skärningspunkten för stormakternas strategiska intressen. Behovet av grundlig analys av stormakternas betecende i vårt närområde och av motiven för deras handlande är uppenbart. Kravet på sådan analys härrör inte enbart ur behovet av planering för kris- och konfliktsituationer. Den är också viktig i fredstid. Att slå vakt om öststatsforskningen är angeläget i detta sammanhang.

I forskningspropositionen (bil. 2 s. 3-4) anför utrikesministern bl. a.:

Sverige har i hög grad intresse av studier kring frågor av särskild betydelse för vår utrikespolitik: kring neutralitetspolitiken, villkoren för internationell säkerhet och nedrustning, frågor som rör säkerheten i vårt närområde, de militära styrkeförhållandena och villkoren för stabilitet i Europa, stormaktsförbindelserna, den tekniska utvecklingens betydelse, handelspolitik och ekonomiskt beroende. Samma direkta intresse finns även för forskning kring vissa folkrättsliga aspekter på problem inom utrikes-, säkerhets- och nedrustningspolitiken och beträffande mänskliga rättigheter.

— — —
Olika vägar bör provas att fördjupa den internationellt inriktade utbildningen och forskningen främst med anknytning till ämnesområdet statsvetenskap. Det är viktigt att säkerhetspolitisk forskning, freds- och konfliktforskning och inte minst öststatsforskning kan bidra till att bredare kunskaper på dessa områden skapas inom landet.

I proposition 1986/87:95 om totalförsvarets fortsatta utveckling (s. 132) understryker försvarsministern behovet av en breddad och intensifierad säkerhetspolitisk forskning inom landet.

Försvarsutskottet har tidigare (FöU 1980/81:2) behandlat värdet av en aktiv debatt om landets säkerhetspolitik och totalförsvaret. Härvid påpekade utskottet att forskning, studier och utredningar på det säkerhetspolitiska fältet skall ge underlag för både debatt och beslut om säkerhetspolitikens medel. I remissyttranden till försvarsutskottet hade både försvarets forskningsanstalt och utrikespolitiska institutet pekat på universitetens betydelse för forskningen i säkerhetspolitiska frågor.

Liksom vid behandlingen av säkerhetspolitisk forskning under riksmötet 1980/81 anser försvarsutskottet att det är angeläget att säkerhetspolitiska frågor tas upp inom ramen för utbildningen och forskningen inom högskolan. Resurser behöver avdelas för utbildning och forskning om frågor av direkt betydelse för Sveriges säkerhet.

Försvarsutskottet anser sig emellertid inte ha tillräckligt underlag för att förorda i vilken form en utökad forskning om säkerhetspolitiken bör främjas.

Stockholm den 7 april 1987

På försvarsutskottets vägnar

Olle Göransson

Närvarande: Olle Göransson (s), Roland Brännström (s), Åke Gustavsson (s), Gunnar Björk i Gävle (c), Evert Hedberg (s), Göthe Knutson (m), Ingemar Konradsson (s), Ingvar Björk (s), Hans Lindblad (fp), Olle Aulin (m), Iréne Vestlund (s), Gunhild Bolander (c), Christer Skoog (s), Wiggo Komstedt (m) och Carl-Johan Wilson (fp).

FöU 1986/87:3 y

Avvikande meningar

1. Göthe Knutson, Olle Aulin och Wiggo Komstedt (alla m) anser att det sista stycket i utskottets yttrande, som börjar med "Försvarsutskottet anser" och slutar med "bör främjas", bort ersättas med text av följande lydelse:

En säkerhetspolitisk professur knuten till Stockholms universitet, placerad vid utrikespolitiska institutet, motsvarar enligt försvarsutskottets mening väl de intentioner som utskottet tidigare uttalat. En sådan professur kan genom sin anknytning till universitetet medverka till en breddning och fördjupning av den säkerhetspolitiska forskningen och till rekrytering av nya forskare. Samtidigt kan den genom placeringen vid utrikespolitiska institutet på ett värdefullt sätt bidra till att stärka institutet och dess möjligheter att utveckla större tyngd i internationella sammanhang.

Försvarsutskottet tillstyrker därför att det inrättas en professur i enlighet med det i motion 1986/87:Ub5 (m) framlagda förslaget.

2. Gunnar Björk i Gävle och Gunhild Bolander (båda c) anser att det sista stycket i utskottets yttrande, som börjar med "Försvarsutskottet anser" och slutar med "bör främjas", bort ersättas med text av följande lydelse:

Försvarsutskottet anser sig inte ha tillräckligt underlag för att förorda i vilken form en utökad forskning om säkerhetspolitiken bör främjas. Medel som kan tillföras för detta ändamål bör i princip fördelas av ett forskningsrådsorgan som får till uppgift att stödja projekt rörande säkerhetspolitisk forskning. Huvudinriktningen bör vara att stödja projekt som bearbetar frågor av betydelse för Sveriges fastlagda säkerhetspolitik och särskilt angående situationen i det nordiska området.

